STATISTIČKA ANALIZA INOZEMNIH ULAGANJA U REPUBLIKU HRVATSKU

Gion, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:949741

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

STATISTIČKA ANALIZA INOZEMNIH ULAGANJA U REPUBLIKU HRVATSKU

Završni rad

Mentorica:

Prof. dr. sc. Snježana Pivac

Student:

Ana Gion, 1120638

Split, kolovoz 2016.

SADRŽAJ

1.UVOD…….....4

1.1. Predmet rada…….....4

1.2. Struktura rada…….4

1.3. Cilj rada……4

1.4. Metode rada……..5

2. INOZEMNA ULAGANJA…….....6

2.1. Općenito o ulaganjima……..6

2.2. Pojmovno određenje inozemnih ulaganja……...8

2.3. Utjecaj inozemnih ulaganja……..10

3. STATISTIČKA ANALIZA 13

3.1. Statistička analiza……..13

3.2. Statistički podaci……13

3.3. Srednje vrijednosti…….14

3.4. Regresijska i korelacijska analiza…….....15

3.5. Struktura investicija prema sektoru investiranja……...17

4. ANALIZA INOZEMNIH ULAGANJA U HRVATSKU…...……19

4.1. Ulaganja u Hrvatsku……18

4.2. Brojčani pokazatelji ino ulaganja u RH…….19

4.3. Privlačnost Hrvatske za ulaganje……28

4.4.Sektori…….34

4.5. Analiza posljednjih izravnih ulaganja u RH…….....35

5. ZAKLJUČAK…….....37

LITERATURA……..

PRILOZI……

SAŽETAK…….....

SUMMARY……...

1. UVOD

1.1. Predmet rada

Predmet ovog završnog rada je statistička analiza inozemnih ulaganja u Republiku Hrvatsku koja ćemo kroz nekoliko poglavlja definirati i analizirati. Na ulaganja u Hrvatsku su imala direktan utjecaj i svjetska događanja kao što je financijska kriza koja je tiho došla 2009.godine.

U RH je također čest problem administracija, korupcija i druge negativne pojave koje koče inozemna ulaganja. U radu će se definirati pojam inozemnih ulaganja, te će se prikazati njegove čimbenike i isto tako dati na znanje zašto su inozemna ulaganja važna za hrvatsko gospodarstvo.

1.2. Cilj rada

Cilj ovog rada je pomoću odabranih statističkih metoda utvrditi trend kretanja i strukturu inozemnih ulaganja u RH. Statistički ću prikazati kretanja i ostale čimbenike koji su važni prilikom investiranja u neku zemlju. Hrvatska je zemlja koja polako izlazi iz tranzicijskog razdoblja,te je ulaskom u EU prihvatila nove norme ponašanja i regulacija. S radom ću prikazati od koje su važnosti količina i visina ulaganja u hrvatsko gospodarstvo koje se našlo na udaru recesije kao i sva ostala, ali se među zadnjima počelo uzdizati na svjetskom tržištu. Hrvatsko gospodarstvo tek je ove godine počelo bilježiti pozitivne pomake u svim segmentima, pa tako i u inozemnim ulaganjima koja za značaj imaju povećanje BDP-a, otvaranje novih radnih mjesta i drugih čimbenika koji su važni za svako gospodarstvo, a pogotovo Hrvatsko koje je dotaklo dno.

1.3. Struktura rada

Rad se sastoji od pet cjelina. Uvod kao prva cjelina definira i postavlja okvire samog rada, gdje se daje na znanje čime će se rad baviti.

U drugom dijelu općenito, pojmovno i teorijski definira će se što su to inozemna ulaganja, te

njezine čimbenike. U trećem dijelu statističkom analizom prezentiraju se statističke metode kojima će se istražiti samo inozemna ulaganja u Republiku Hrvatsku, te u četvrtom dijelu definirati će se koja su to i u kojem opsegu ulaganja u Republiku Hrvatsku.
U zadnjem poglavlju iznosi se zaključak, kao krunu rada, gdje će se dati osvrt na cijeli rad koji se bavi inozemnim ulaganjima.

1.4. Metode rada

U radu će se na temelju relevantnih izvora stručne i znanstvene literature, te na temelju podataka iz sekundarnih izvora koristiti odabrane statističke metode da bi se analizirao definirani problem.

U ovom radu koristile su se sljedeće metode:

- metoda statističke analize

- metoda deskripcije - postupak jednostavnog opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.[1]

- metoda komparacije - kroz navedenu metodu uspoređivat će se varijable koje utječu na ino ulaganja

- metoda kompilacije koja se definira kao postupak preuzimanja tuđih rezultata znanstveno-istraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.[2]

- metoda sinteze - sinteza je na čin sistematiziranja znanja po zakonitostima formalne logike, kao proces izgradnje teorijskog znanja u pravcu od posebnog ka op ćem, odnosno od vrste prema rodu.[3]

[1] http://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/1_godina/metodologija/metode_znanstvenih_istrazivanja.pdf (26.08.2016.)

[2] http://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/1_godina/metodologija/metode_znanstvenih_istrazivanja.pdf (26.08.2016.)

[3] http://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/1_godina/metodologija/metode_znanstvenih_istrazivanja.pdf (26.08.2016.)

2. INOZEMNA ULAGANJA

Ulaganja se definiraju kao glavni ciljevi svake države, odnosno njezinog gospodarskog plana i politike pogotovo kad je riječ o Republici Hrvatskoj. „Ulaganja su važna i značajna za sveopći napredak države, za njezin razvoj, modernizaciju, napredak i sve druge čimbenike koji se naslanjaju na prije navedene. U svijetu se pokazuje da trendovi pokazuju da je tehnološki napredak jedan motor koji povlači znanje i obrazovanje, modernizaciju, svijest ljudi, kvalitetu života samog čovjeka te zemlje. Također ulaganja su generatori promjena u određenoj zemlji koja napreduje. U radu ću dati pojmovna određenja samim investicijama, odnosno ulaganjima i definirati sve čimbenike koji određuju ulaganja.

Inozemna ulaganja razlikuju se od drugih oblika priljeva privatnoga inozemnog kapitala, prije svega po trajnom interesu u ciljnom poduzeću i aktivnom sudjelovanju inozemnih investitora u procesu upravljanja poduzećem. Ulaganja u inozemstvo iskazala su izniman porast u posljednjih dvadeset godina 20.stoljeća. U globaliziranom svijetu gdje su sve manje granice kretanja roba i kapitala, sam kapital je postao pokretljiviji i kreće se u smjeru gdje mu se osigurava najveći profit. To se događa uz uvjet ekonomske i političke stabilnosti zemlje u koju se ulazi, te postojanja odgovarajućeg privrednog sustava koji omogućuje transfer profita.“[4]

2.1. Općenito o ulaganjima

Sama riječ, te geneza riječi investicija dolazi od latinskog jezika i riječi investito, što bi u slobodnom i širokom prijevodu moglo značiti ulaganje novca ili sredstava u neki posao. U modernom vremenu ta riječ ima značenje za novac koji se ulaže u biznis kako bi se ostvario profit, odnosno kako bi se poduzeće ili ulagatelj okoristili financijskim sredstvima. Također logičkim pristupom to možemo definirati kako se sada, trenutačno odričemo nečega kako bi u budućnosti dobili što više toga.

[4] Jovančević, R., (2002), Dimenzije inozemnih direktnih ulaganja u suvremenom svijetu, Ekonomski pregled, Vol.53 No.5-6. 2002.

Važnost gore navedenog je da se približi prava bit samo ulaganja, a ta je da se svako ulaganje neće odmah vidjeti nego tek u budućnosti, što bi poduzetniku značilo da ne treba posustajati ako posao odmah ne krene u željenom pravcu. U tom ulaganju dolazi do žrtvovanja prvotno sebe, pa novca i ostalih sredstava kojih netko ulaže da bih se kasnije okoristio profitom ili nekom vrstom dobiti.

Naravno, ovo sve u početku izgleda jednostavno ali nije, svaki poduzetnik nema puno prilika za ulaganje jer može doživjeti propast, na tržištu nema sigurne opcije, tako da poduzetnik nema milijun prilika za potratiti, a krive odluke i procjene mogu dovesti do bankrota pojedinaca i poduzeća.

Vještina uspješnosti ulaganja odražava cjelokupnu ekonomsku situaciju neke zemlje, ali donošenje pravih odluka je kompleksan posao o kojem ovisi mnogo toga.

Investicije dijelimo na :

1. **INVESTICIJE U ŠIREM SMISLU**
2. **INVESTICIJE U UŽEM SMISLU**

U širem smislu, pod investicijama podrazumijevamo sva ulaganja u gospodarskim i negospodarskim djelatnostima u svrhu ostvarivanja prihoda, bilo da se radi o materijalnim, nematerijalnim ili novčanim sredstvima.[5]

U užem smislu, investicija se definira kao ulaganje ili investiranje u gospodarstvo s ciljem da se povisi proizvodnja ili zadrži na istoj razini. Investicije su pokretač gospodarstva svake zemlje pa tako i Republike Hrvatske , ulaganja su nezaobilazan čimbenik svake države i njihove ekonomske politike jer se realizacijom investicija ostvaruju pretpostavke ne samo ekonomskog razvoja već i stabilnosti privrednih i društvenih tokova.[6]

[5] 2Ridgeway A., Definition of Foreign Direct Investment, Direct Investment Technical Expert Group, Statistics Canada, (2004), ISSUES PAPER (DITEG) #20. Str. 2-4., dostupno na: https://www.imf.org/External/NP/sta/bop/pdf/diteg20.pdf., (10.08.2016.)

[6] 2Ridgeway A., Definition of Foreign Direct Investment, Direct Investment Technical Expert Group, Statistics Canada, (2004), ISSUES PAPER (DITEG) #20. Str. 2-4., dostupno na: https://www.imf.org/External/NP/sta/bop/pdf/diteg20.pdf., (10.08.2016.)

2.2. Pojmovno određenje inozemnih ulaganja

„Inozemna ulaganja se mogu definirati kao investicijske aktivnosti tvrtke izvan granica zemlje u kojoj imaju sjedište i u kojoj se donose glavne odluke, a najčešće se radi o investicijama u proizvodne pogone ili podružnice koje kontroliraju tvrtke sa sjedištem u nekoj drugoj zemlji. Da bi se neko ulaganje smatralo izravnim mora iznositi minimalno 10% ukupne vrijednosti objekta ulaganja, tj. minimalno 10% vlasničkih dionica.“[7]

Alternativna definicija izravnih inozemnih ulaganja, sukladno Svjetskoj trgovinskoj organizacij je da su to kao ulaganja u kojima ulagač iz jedne zemlje stječe imovinu u drugoj zemlji s namjerom da tom imovinom i upravlja.[8]

„Međunarodni monetarni fond investicije definira kao „ izravna inozemna ulaganja su ulaganja rezidenata jednog gospodarstva u poduzeće rezidenta drugog gospodarstva s ciljem ostvarenja minimalno 10% dionica, odnosno vlasničkih udjela s pravom glasa.“

Prema tome, strani ulagač ili investitor dobiva utjecaj ili interes u zemlji gdje je uložio jer je tu uložen njegov kapital. Pa tako određena država npr. Hrvatska u ovom slučaju mora brinuti o svojoj politici da ne bi negativno utjecala na investitore koji žele uložiti u njihovo gospodarstvo.

Ovisno o postotku udjela inozemnog vlasnika, poduzeća primatelji ulaganja se dijele na:

1. **Ogranak** (engl. branch), poduzeće u potpunom stranom vlasništvu,
2. **Podružnica** (engl. subsidiary), više od 50% u stranom vlasništvu,
3. **Povezano poduzeće** (engl. associate), 10-50% direktnog ili indirektnog vlasništva u inozemstvu.

Prema metodologiji MMF-a strana ulaganja se dijele na:

1. **Portfolio strane investicije,**
2. **Izravne strane investicije,**
3. **Ostale strane investicije.**

Portfolio investicije se definiraju kao investicije fizičkih i pravnih osoba u strane vrijednosne

[7] Matić, B. (2004.) Međunarodno poslovanje, Zagreb: Sinergija, str. 221.
[8] Matić, B. (2004.) Međunarodno poslovanje, Zagreb: Sinergija, str. 221.

papire, koje su izdale institucije te zemlje, ali one moraju imati 10% udjela tamo gdje ulažu. Takva ulaganja se često u svjetskim kuloarima smatraju najčišća jer nema velike mogućnosti za malverzaciju. U takvom okruženju investitori nemaju interesa za kontrolom, jer je ne mogu ni dobiti već se usredotočuju i usmjeravaju na zaradu i profit.

„Ostale oblike izravnih inozemnih ulaganja možemo podijeliti na:

1) greenfield investicije – izravna inozemna ulaganja koja stvaraju novu proizvodnu imovinu,
2) brownfield investicije – izravna inozemna ulaganja nastala privatizacijom,
3) mergers/acquisitions (u nastavku teksta M&A) - kupnja postojećih postrojenja i poduzeća i preuzimanje kontrole u njima kako bi novi vlasnik upravljao efikasnije od prethodnog.“[9]

„Obilježje greenfiled investiranja je bazirano na dovođenju novih tehnologija, stvaranje novih radnih mjesta čime potiču određene zemlje na izlazak na tržište. Po stručnjacima takva investiranja imaju najveću korist za zemlju primatelja jer se kapital non stop akumulira te se stvara dodatna vrijednost unutar te zemlje, što kreira gospodarski rast i sve ostale popratne čimbenike koji se onda stvaraju.

Kada govorimo o brownfield onda se može reći da je sličan sa prije navedenim, dok se njegovi učinci tek vide kada se postojeće poduzeće privatizira.

M&A ulaganja se definiraju spajanjem ili preuzimanjem trgovačkih društva, što bi se u menadžmentu moglo nazvati akvizicijom tvrtke.

Ona predstavljaju spajanja i preuzimanja trgovačkih društava špekulativnog karaktera koja za motiv imaju optimiziranje portfelja i iskorištavanje prednosti zemlje u koju se ulaže: veličina tržišta, lokacija, prirodni izvori, razvijena infrastruktura, jeftina radna snaga, dostupnost tehnologije. Sjedinjenje s velikom multinacionalnom kompanijom ili potpuno preuzimanje nacionalnih tvrtki se obavlja kupovinom određene nacionalne tvrtke ili novcem ili u robi i proizvodima.“[10]

[9] Lovrinčević, Ž., Buturac, G. i Marić, Z. (2004.) Priljev inozemnog kapitala-utjecaj na domaće investicije i strukturu robne razmjene. Ekonomski pregled, 55 (11-12), str. 897.
[10] Lovrinčević, Ž., Buturac, G. i Marić, Z. (2004.) Priljev inozemnog kapitala-utjecaj na domaće investicije i strukturu robne razmjene. Ekonomski pregled, 55 (11-12), str. 897.

2.3. Utjecaj inozemnih ulaganja

Inozemna ulaganja su od velikog značaja za svako gospodarstvo neke države. Inozemna ulaganja mogu imati snažan utjecaj na poticanje gospodarskog rasta i razvoja zemlje. Priljev sredstava povećava likvidnost i pomaže pri uravnoteženju bilance,ali je učinak kratkoročan. Gledajući dugoročno, najvažniji su učinci prelijevanja odnosno znanje, tehnologija, tržišta i procesi.

Inozemna ulaganja potiču konkurentnost na tržištu određene zemlje, što bi značilo i rast što je u RH zabilježeno nakon 14 kvartala negativnog trenda i tek ove godine se bilježi rast od 2,7%. Kada definiramo zemlju kao što je Hrvatska ili zemlje koje žele biti konkurente poput ostalih razvijenih zemalja može doći do mimoilaženja odnosno odudaranja, jer se može dogoditi da sa zastarjelom tehnologijom proizvedu sličan proizvod ali uz veće gubitke. Isto tako može se dogoditi manjak stručne i sposobne garniture ljudi u proizvodnom procesu, tako da nerazvijene zemlje moraju još dosta toga implementirati, odnosno razviti se kako bi gospodarski sustav bio na razini drugih.

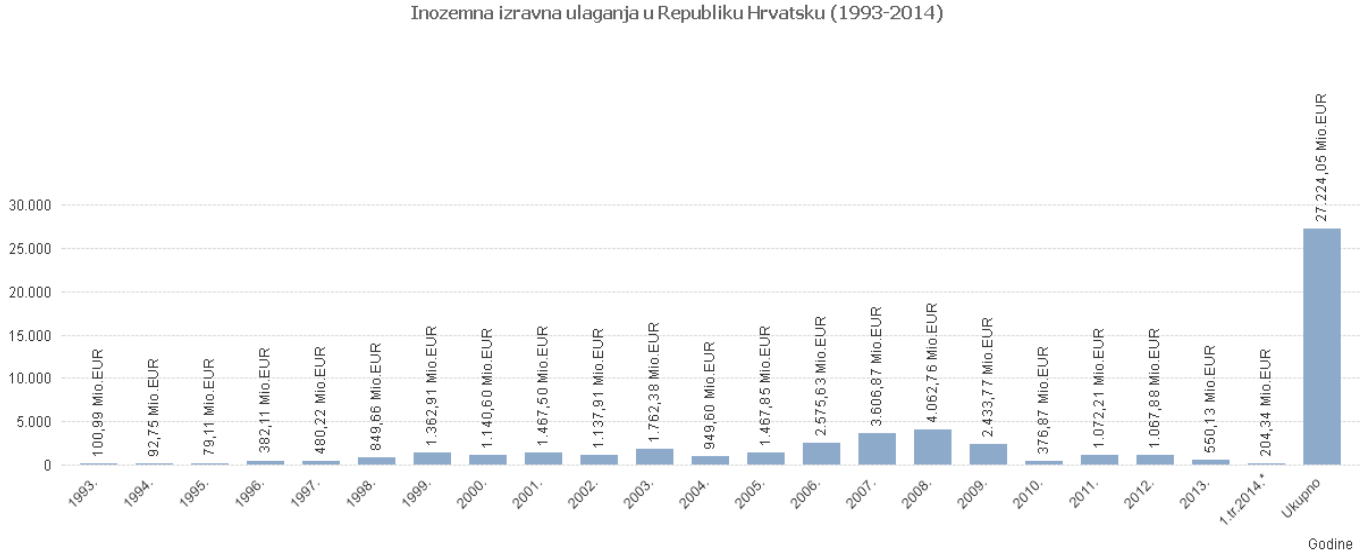
„Često se izravna ulaganja u neku zemlju definiraju kao ostala ulaganja, čime se želi postići povećanje ukupnih ulaganja, pa samim time i na višu mogućnost rasta i razvoja određene zemlje. Hrvatska je počela rasti kroz 2015.godinu, ali tek značajni pomaci vidljivi tek od siječnja 2016.godine i to u situaciji kad praktički nema vlade.
Izravna strana ulaganja ulaze u sektore u kojima već postoji konkurencija domaćih poduzeća, čime dolazi do situacije u kojoj je moguća konkurencijska borba čije su posljedice smanjivanje zaliha i odgoda investicija te izlazak nekih tvrtki iz sektora.“[11]

To može smanjiti ukupne investicije u tom sektoru, pa tako i u cijelom gospodarstvu. Ako izravna strana ulaganja ulaze u novi sektor postoji velika mogućnost da se ukupne investicije povećaju.

„Najveći problem određenih gospodarstava je što su korupcija i mito toliko rasprostranjene te

[11] Babić, A., Pufnik, A. i Stučka, T. (2001.). Teorija i stvarnost inozemnih izravnih ulaganja u svijetu i u tranzicijskim zemljama s posebnim osvrtom na Hrvatsku [online], str. 7.

takve pojave usporavaju sav proces napretka gospodarstva jedne zemlje, jer se konstanto koči razvoj. Visina investicija će biti niska i to će se odraziti loše za određenu zemlju.
Upravo je to jedan od ključnih problema zemalja bivšeg socijalističkog bloka koje ulaze u proces tranzicije te se pokušavaju izboriti za što veći priljev investicija, a istraživanja potvrđuju navedenu činjenicu da priljev inozemnih izravnih ulaganja može potaknuti gospodarski rast samo u onim zemljama koje su već prešle određeni prag razvoja. Takav prag je potreban da bi se nova tehnologija mogla usvojiti i primijeniti.“[12]

Izvor: ww.hnb.hr, Hrvatska narodna banka.

Slika 1: Prikaz inozemnih ulaganja u RH od 1993.-2014.godine

Na slici 1. je vidljiv pad ulaganja dolaskom recesije i krize, ali također možemo kazati kako je najviše ulaganja bilo u razdoblju između 2007.-2009. u RH.

Osim prijenosa tehnologije i povećanja ukupnih ulaganja od izravnih inozemnih ulaganja se očekuje i povećanje zaposlenosti u zemlji primatelja ulaganja. U nekim je istraživanjima potvrđeno da strana poduzeća imaju veće plaće od lokalnih tvrtki, što se ogleda u većim poreznim prihodima države na različitim razinama. Uočava se i pozitivan utjecaj na bilancu plaćanja zemlje primatelja, što je značajno za ekonomije s deficitom tekućeg računa te bilance.[13]

[12] Babić, A., Pufnik, A. i Stučka, T. (2001.). Teorija i stvarnost inozemnih izravnih ulaganja u svijetu i u tranzicijskim zemljama s posebnim osvrtom na Hrvatsku [online], str. 6.
[13]Sisek, B. (2005.) Strane izravne investicije u Hrvatskoj-uzroci neuspjeha. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu str.92.

Utjecaj i učinak inozemnih ulaganja jasno se vidi na zaposlenosti, odnosno na povećanju zaposlenosti domaće radne snage, pogotovo ako dođe do velikog izvoza proizvoda i usluga na vanjska tržišta što akumulira za većom potražnjom radne snage zbog povećanja opsega proizvodnje no također može doći i do supstitutivnih stranih ulaganja i izvoza gdje će doći do smanjenja zaposlenosti u izvoznom sektoru.

Tvrtke i poduzeća inozemnim ulaganjima opskrbljuju domaće tržište proizvodima i uslugama koje su se prije uvozile, onda dolazi do pozitivnih učinaka jer se ti proizvodi sada ne uvoze nego proizvode unutar te države, te se stvara profit, suprotno tome kada se za proizvodnju tih proizvoda i usluga uvozi sirovina dolazi do negativnih učinaka, odnosno stagnacije.

Također inozemna ulaganja često mogu biti negativna što je čest primjer u RH, s otvaranjem nekvalitetnih radnih mjesta koji ne dovode stvaranje novih vrijednosti, često se u medijima čuje kako se otvaraju razni trgovački lanci no što oni zapravo donose, donose nekvalitetna radna mjesta a novac koji mi trošimo u njima odlazi izvan zemlje, što se također često čuje da je potrebna industrija a ne samo trgovački lanci.

Također, krivnja države spada u tome što ne drži do svojih standarda i regulativa, pogotovo kada je riječ o sindikatima. Također može doći i do negativnih posljedica za okoliš uslijed širenja industrije što dovodi do povećanja onečišćenosti, neracionalnog iskorištavanja resursa i brze urbanizacije. Negativne efekte može izazvati i povećana potrošnja proizvoda koji, sami po sebi, onečišćuju okolinu. Nerazvijene i zemlje u razvoju ponekad u želji da privuku izravne strane investicije, svjesno smanjuju ekološke standarde.

Inozemna ulaganja su potrebna, pogotovo Hrvatskoj koja se tek sada gospodarski oporavlja i postiže povišenje BDP-a nakon nekoliko godina konstantnog padanja, no treba također imati na umu kakva će ona biti i hoće li nam donijeti koristi ili mogu na kraju se iskazati kao negativna na gospodarstvo Republike Hrvatske.

U Republici Hrvatskoj je također jedan od glavnih problema politika i politička situacija gdje nema kontinuiranog rada vlasti i provođenja programa, velika i gusta administracija konstantno guši i muči gospodarstvo i u tim okolnostima je teško razvijati kvalitetno gospodarstvo.

Posljednjih godina smo svjedoci kako poduzeća ulažu često u zemlje kao što su Bugarska, Srbija, Rumunjska radi jeftinije radne snage, i to u bankarski, telekomunikacijski i prerađivački sektor.

3. STATISTIČKA ANALIZA

U ovom dijelu rada prikazati će se odabrane metode statističke analize ulaganja u Republiku Hrvatsku u vremenskim razdobljima od 2003.-2014.godine., te će se pojasniti glavne definicije iz područja statistike.

3.1. Statistička analiza

Statistika je znanstvena disciplina koja proučava metode prikupljanja, sređivanja, analize i tumačenja podataka. Statističke metode i modeli u području ekonomije prikupljaju i analiziraju podatke o industrijskoj, poljoprivrednoj i drugoj proizvodnji, unutrašnjoj i vanjskoj trgovini, turizmu, cijenama, financijskim tokovima i drugim ekonomskim pojavama.[14]

Statistiku obično dijelimo na **deskriptivnu** i **inferencijalnu.**

Deskriptivna statistika organizirano prikuplja, selekcionira, grupira, grafički prezentira i vrši osnovnu analizu mase statističkih podataka.

Inferencijalna statistika temelji se na parcijalnom (nepotpunom) obuhvatu statističkog skupa ili populacije. [15]

3.2. Statistički podaci

„Osnovne faze statističkog istraživanja su:

a) statističko promatranje

b) grupiranje (tabelarno i grafičko prikazivanje statističkih podataka)

c) statistička analiza i interpretacija rezultata provedene analize.

Statističko promatranje je organizirano prikupljanje statističkih podataka.

Nakon precizne definicije zadatka, cilja i predmeta istraživanja tj. statističkog skupa pristupa se organiziranom prikupljanju statističkih podataka. U ovisnosti o karakteru izvora podataka,

[14] http://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/2_godina/statistika/statistika_01.pdf (26.08.2016.)

[15] Rozga, A. (2009): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet, Split- uvodna strana

statistički podaci se dijele na: a) sekundarne podatke b) primarne podatke. Sekundarni podaci su oni koji se pribavljaju iz već postojećih baza podataka različitih državnih ustanova. Takve podatke u Hrvatskoj prikupljaju: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka, Hrvatska gospodarska komora, te neke druge specijalizirane agencije. Jedan od najčešće korištenih sekundarnih izvora podataka u Hrvatskoj je Statistički ljetopis Hrvatske u izdanju Hrvatskog zavoda za statistiku. Primarni podaci prikupljaju se neposrednim promatranjem svojstava elemenata statističkog skupa u skladu s unaprijed definiranim ciljevima statističkog istraživanja.“[16]

3.3. Srednja vrijednost

Srednja vrijednost je vrijednost statističkog obilježja oko koje se grupiraju podaci statističkog niza. Još se zove i "mjera centralne tendencije".

„Srednje vrijednosti mogu se podijeliti na:

1. Potpune srednje vrijednosti računaju se upotrebom svih podataka u statističkom nizu. Potpune srednje vrijednost su:

a) aritmetička sredina

b) harmonijska sredina

c) geometrijska sredina.

2. Položajne srednje vrijednosti određuju se položajem podataka u nizu. Najvažnije položajne srednje vrijednosti su :

a) medijan

b) mod.“[17]

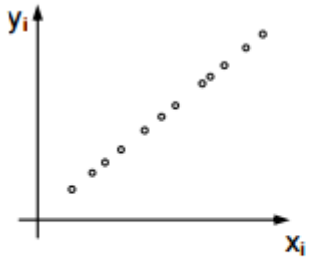
3.4. Regresijska i korelacijska analiza

[16] Biljan-August, Pivac, S., Štambuk, A.(2009): Uporaba statistike u ekonomiji, 2. izdanje - str.4.,5.
[17] Biljan-August, Pivac, S., Štambuk, A.(2009): Uporaba statistike u ekonomiji, 2. izdanje, - str.38.

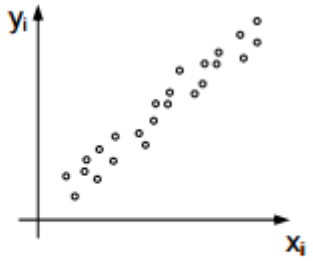
„Poslovna i makroekonomska statistika često, uz analizu kretanja jedne ekonomske pojave, imaju potrebu istražiti ovisnosti dviju ili više pojava, odnosno numeričkih nizova, zajedno.[18]

Korelacija predstavlja povezanost slučajnih varijabli. Korelacija može biti pozitivna inegativna po smjeru. Pozitivna korelacija je prisutna onda kada rast jedne varijable prati rast druge varijable, odnosno pad jedne varijable prati pad druge varijable. Negativna koralcija znači da rast jedne varijable prati pad druge varijable.“[19]

Primjer pozitivne korelacije:

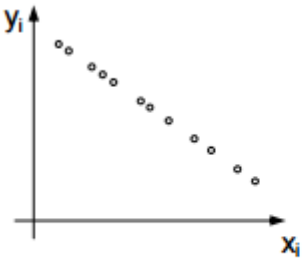

(a) pozitivna funkcionalna veza

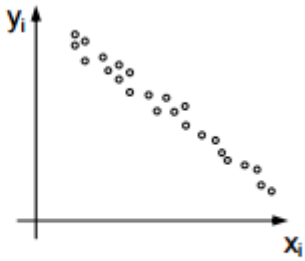

(b) pozitivna statistička veza

Primjer negativne korelacije:

(a) negativna funkcionalna veza

(b) negativna statistička veza

Regresijski model

„U slučaju postojanja samo jedne ovisne ili regresand, i samo jedne neovisne ili regresorske varijable kaže se da je to jednostavni, jednostruki ili jednodimenzionalni regresijski model. Ako se uz jednu ovisnu ili regresand varijablu u analizi jave dvije ili više neovisnih ili regresorskih varijabli kaže se da je to složeni, višestruki ili višedimenzionalni model. Regresijska analiza se može postaviti na sljedeći način:

[18] Biljan-August, Pivac, S., Štambuk, A.(2009): Uporaba statistike u ekonomiji, 2. izdanje, - str.77.
[19] Rozga, A. (2009): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet, Split – str. 179.

1. Potpuno, precizno i koncizno definiranje predmeta i ciljeva istraživanja, te postavljanje osnovnih pretpostavki

2. Crtanje dijagrama rasipanja, izbor modela i definiranje varijabli (na primjer aditivni model)

$$\mathbf{Y = f (X) + e} \qquad (1)$$

gdje je:

Y- ovisna ili regresand varijabla

X - neovisna ili regresorska varijabla

e - slučajna komponenta.

3. Odabir konkretnog regresijskog modela, njegova specifikacija i pretpostavke (na primjer linearni model: $\mathbf{Y = + X + e\ \beta\ 0\ \beta 1}$. (2)

4.Statistička analiza modela: ocjena parametara i pokazatelja reprezentativnosti modela

5. Testiranje hipoteza o modelu i statističko teorijskih pretpostavki

a) DA - ako su ispunjene pretpostavke, vrši se sinteza rezultata i donose se sudovi o predmetu istraživanja

b) NE -ako nisu ispunjene pretpostavke: vrši se modifikacija modela i vraća se na korak 2., tj. na izbor novog modela i definiranje varijabli.

Regresijskom analizom traže se i ocjenjuju parametri funkcije koja na najbolji mogući način opisuje vezu između varijabli X i Y.“[20]

3.2. Statistički prikaz ulaganja prema zemljama

Hrvatska je po povijesnom i kulturnom krugu uvijek spadala u europske zemlje što je i potvrdila ulaskom u Europsku uniju. I prije je bila povezana s navedenim zemljama, a pogotovo kada je riječ o Austriji, Mađarskoj, Sloveniji i drugim zemljama srednje Europe.

[20] Biljan-August, Pivac, S., Štambuk, A.(2009): Uporaba statistike u ekonomiji, 2. izdanje, str.80.-82.

Tablica 1: Prikaz ulaganja u RH prema podrijetlu novca (2014.-2015.god.)

Zemlje ulagači	Iznos u mil. €
Austrija	7060,1
Nizozemska	7043,8
Njemačka	2673,4
Mađarska	2772,9
Luksemburg	1783,45
Italija	1466,3
Francuska	1569,87
Slovenija	1602,3
Švicarska	1485,4
Belgija	652,6

Izvor: ww.hnb.hr, Hrvatska narodna banka.

Kao što je prikazano u tablici, vidljivo je da su najveći ulagači Austrija, Nizozemska, Njemačka i Mađarska.

3.5. Struktura investicija prema djelatnostima

Kada govorimo o inozemnom kapitalu, možemo reći kako se prednost davala sektoru s visokim prinosom, uz zadani rizik te s razvijenom infrastrukturom, pa su najčešća ulaganja bila u financijski sektor što je i razumljivo te malo manja u tercijarni sektor.

Tablica 2: Prikaz investiranja po djelatnosim za razdoblje od 1993.-2015.god.

Djelatnost	Iznos u mil. €
Financijsko posredovanje	8814,5
Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini	2737,7
Poslovanje nekretninama	2457,3
Pošta i telekomunikacije	1878
Trgovina na malo	1752
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	1554,4
Proizvodnja koksa i naftnih derivata	1467,5
Vlasnička ulaganja u nekretnine	1225,3
Proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda	931,3
Hoteli i restorani	718

Izvor: Hrvatska narodna banka, www.hnb.hr

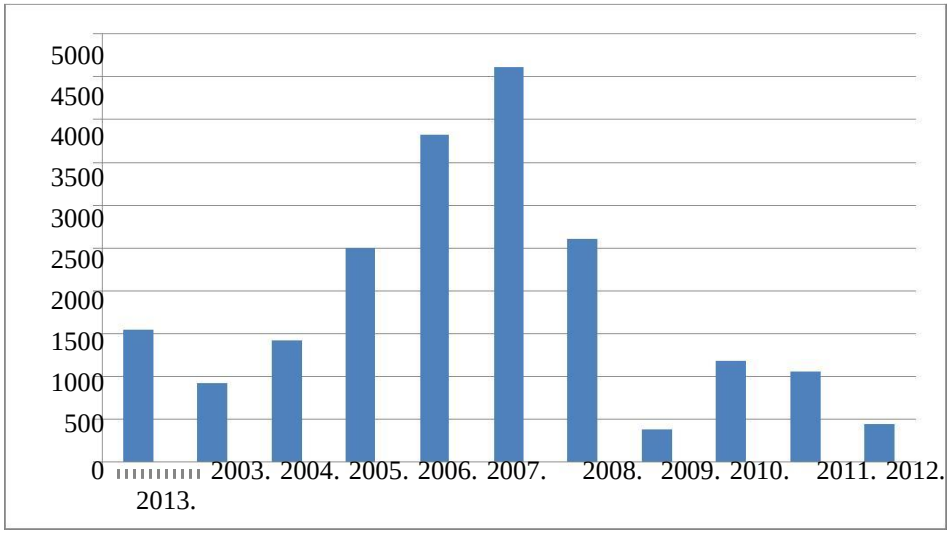
Prema gore navedenoj tablici 1., kada govorimo u postotcima onda je u ovom razdoblju uloženo u financijsko posredovanje oko 37 %, u trgovački sektor i posredovanje u trgovini oko 10%, poslovanje s nekretninama na 9%, u sektoru pošte i telekomunikacija oko 7%, trgovina na malo 6%, naftnih derivata i nuklearnog goriva 6%.

4. ANALIZA INOZEMNIH ULAGANJA U HRVATSKU

4.1. Ulaganja u Hrvatsku

Inozemna ulaganja u Hrvatsku prvo analiziramo i prikazujemo godišnjim priljevom investicija izvana u Hrvatsku.

Grafikon 1: Prikaz visine ulaganja u Hrvatsku u mil.€ od 2003.-2012.god.

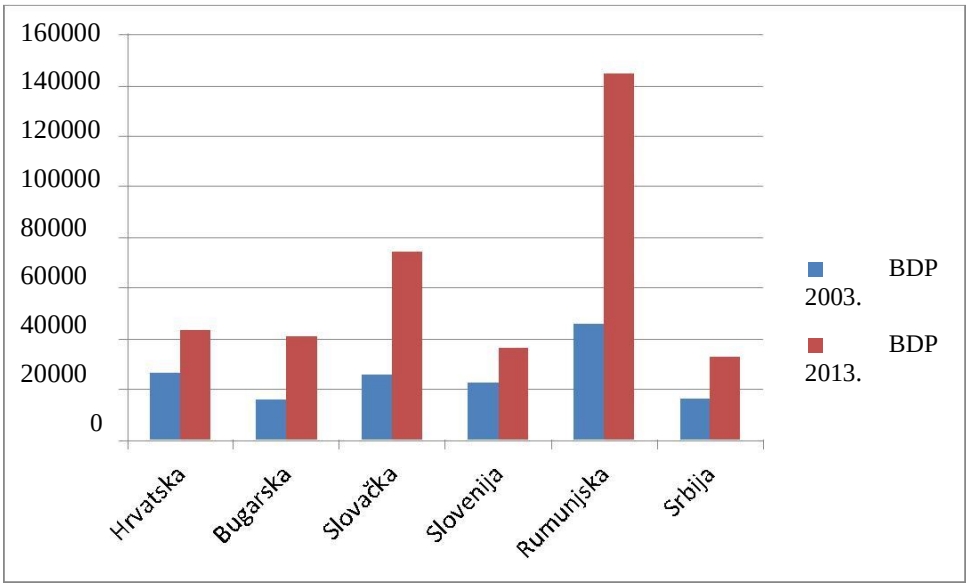

Izvor:UNCTAD,izvještaj.

4.2. Brojčani pokazatelji ino ulaganja u RH

U ovom poglavlju prikazati ću brojčane podatke ino ulaganja u RH.

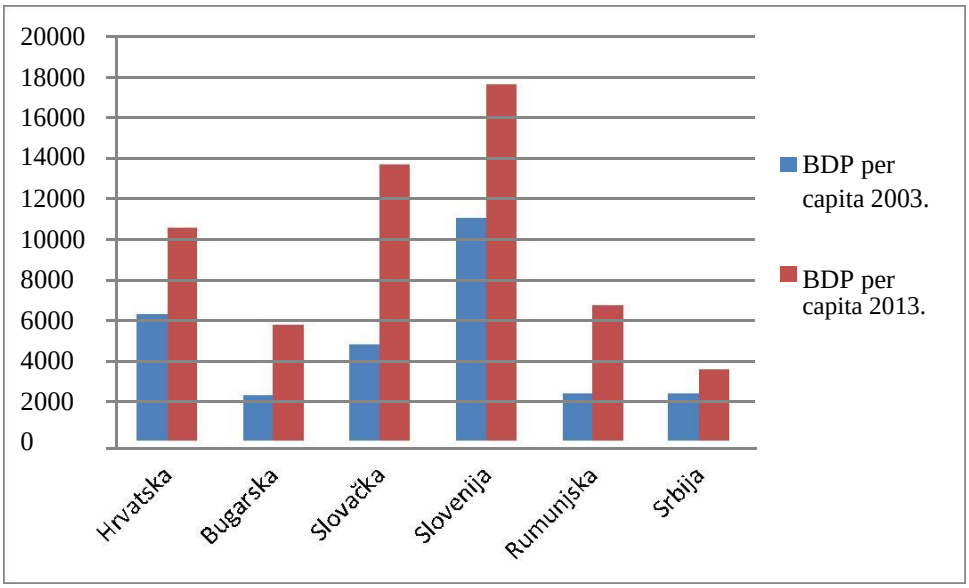
Grafikon 2: Prikaz BDP-a za razdoblje 2003.-2013.god.

Izvor: UNCTAD baza podataka

Kada gledamo grakofikon 2, Hrvatska je bolja od Bugarske i Rumunjske, zaostatak za Slovenijom i Slovačkom je značajan i na tome treba poraditi.

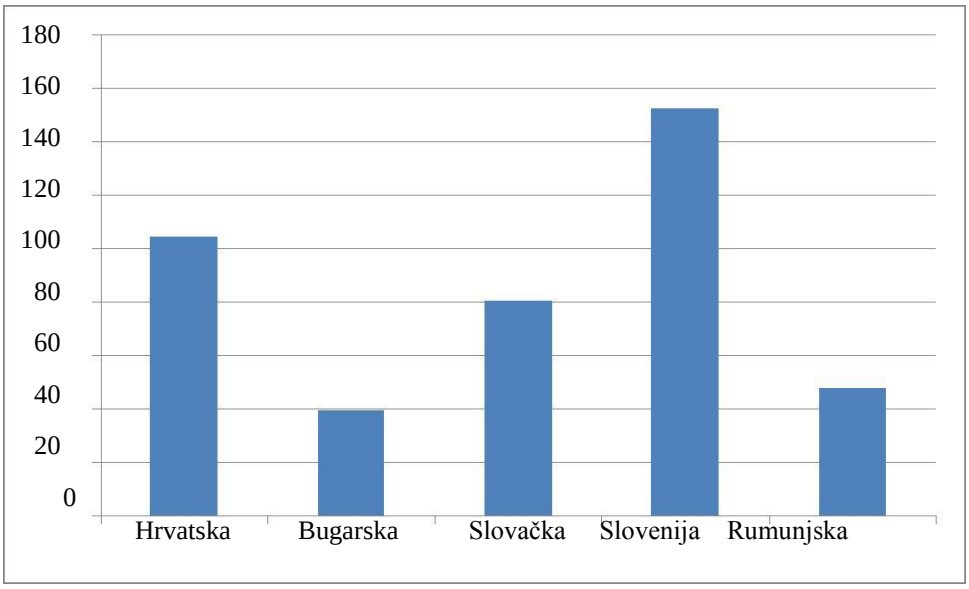
Grafikon 3: Prikaz BDP-a per capita za razdoblje 2003.-2013.god.

Izvor: UNCTAD baza podataka

Odabir lokacije za inozemna ulaganja je također važan čimbenik atraktivnosti jer dobra lokacija omogućuje jeftiniji i lakši pristup velikim tržištima. Tranzicijske europske zemlje smještene su na relativno atraktivnoj lokaciji zbog toga što omogućuju lakši pristup tržištu Europe, no smještaj Hrvatske je još atraktivniji."Smještena u samom srcu Europe,Hrvatska je zemlja s izvrsnim geostrateškim položajem. Izvrsno povezana s istočnom i srednjom Europom kao i s ostatkom Europe, Hrvatska predstavlja most u povezivanju zapadne i srednje Europe s Crnim morem te istočne Europe i Baltika s Mediteranom. Uz atraktivnu lokaciju Hrvatska investitorima nudi i više od 200 lokacija/poslovnih zona potpuno prilagođenih njihovim potrebama s kompletno izgrađenom infrastrukturom,,.[21]

Grafikon 4: Mjesečni trošak rada u 2015. godini izražen u mil.€

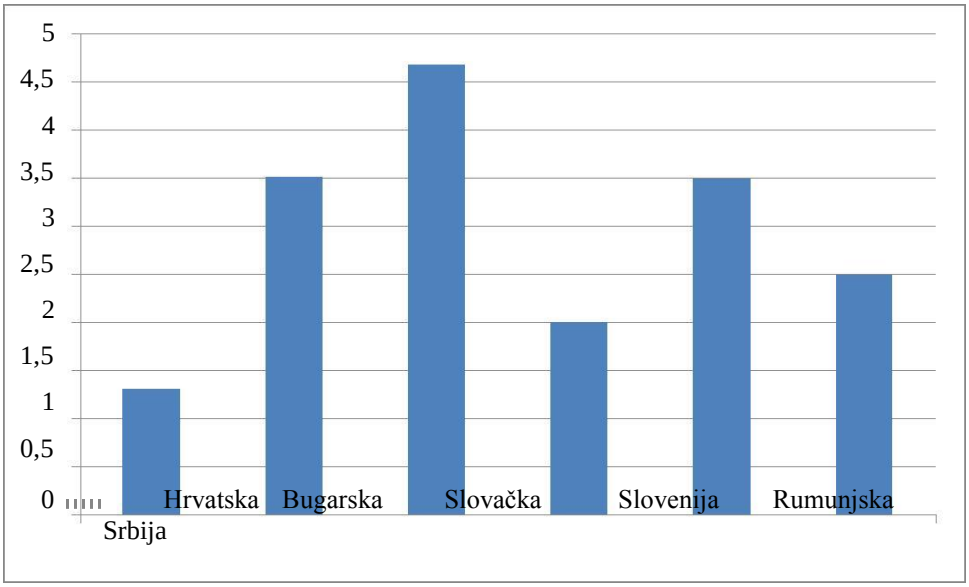
Izvor: www.hnb.hr, Hrvatska narodna banka.

Kod grafikona 4 vidimo trošak rada koji je kod nas među najvišima, također u čimbenike ovdje ulazi i domaća radna snaga. Grafikon 4 prikazuje sam trošak rada.

[21] Agencija za investicije i konkurentnost-AIK (2013.) *Zašto Hrvatska: lokacije za ulaganje* [online]. Zagreb: AIK. Dostupno na: http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/lokacije-za-ulaganje/ (27.08.2016.)

Zahvaljujući tome što je smještena na atraktivnoj lokaciji i što posjeduje kvalitetan ljudski kapital, Hrvatska treba razvijati industrije s razmjerno višom dodanom vrijednošću te u tom pravcu usmjeravati inozemna izravna ulaganja.[22]

Grafikon 5: Prikaz rasta BDP-a usporedno s odabranim zemljama za godinu 2015.

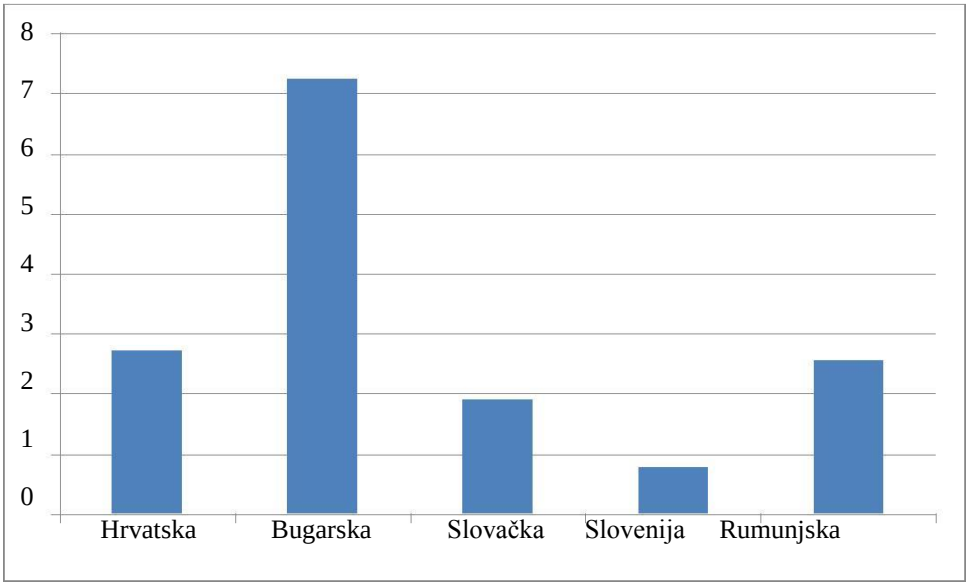

Izvor: UNCTAD, izvještaj.

Grafikon 5 definira i pokazuje razvoj gospodarstva navedenih zemalja za 2015.godinu. Investitorima je važna stabilnost države u koju ulažu, pa je tako kontinuitet najvažnija činjenica i čimbenik pri odabiru zemlje u koju se želi uložiti.
Hrvatska u odnosu na promatrane zemlje posljednjih godina je konstantno bilježila BDP-a pad sve do ove godine kada je nakon mnogo kvartala izišla iz negativnog slijeda.

[22] Alfirević, op.cit. str.31.

Grafikon 6: Prikaz kretanja indeksa atraktivnosti u razdoblju od 2010-2015.u odabranim zemljama

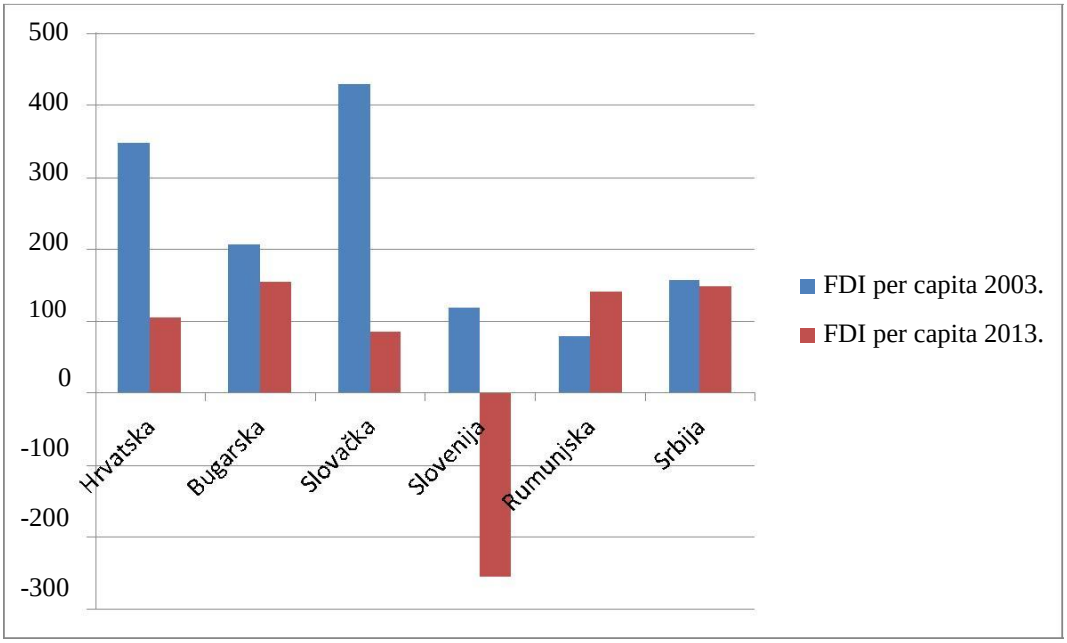

Izvor: UNCTAD, izvještaj.

Kao što vidimo iz priloženog grafikona 6 možemo reći kako je Hrvatska relativno dobro rangirana.

Vrijednost indeksa Hrvatske iznosi 2,732 što znači da je udio Hrvatske u globalnim tokovima inozemnih izravnih ulaganja 2,732 puta veći od njenog udjela u svjetskom BDP-u. Hrvatsko gospodarstvo još ima mnogo prostora za napredak jer je previše izgubilo u prethodnom razdoblju. No, također navodimo kako je Bugarska među vodećima ako gledamo ovih 5 država.

Grafikon 7: Prikaz godišnjeg priljeva FDI-a per capita u odabranim zemljama izražen u €

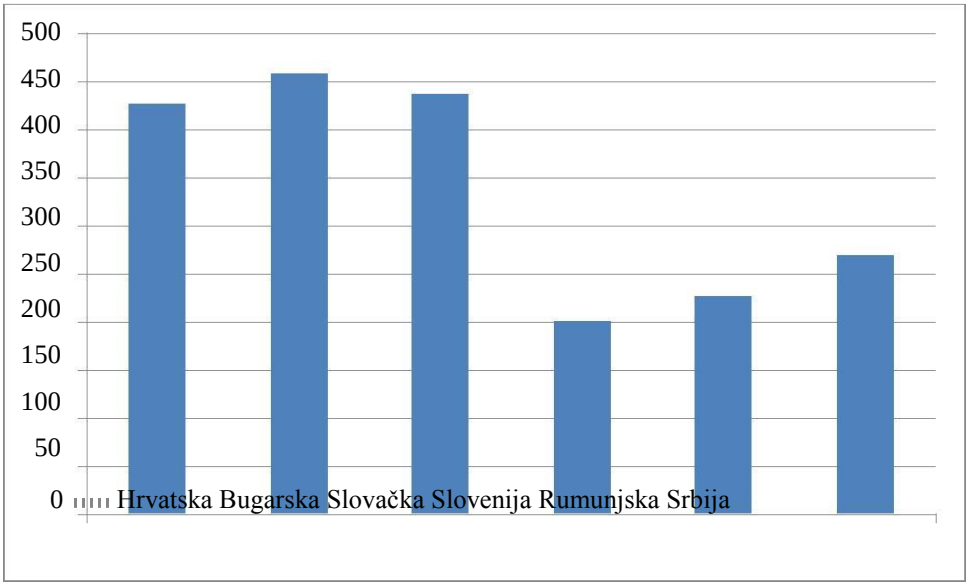
Izvor: UNCTAD, izvještaj.

Grafikon 7. prikazuje godišnji priljev po stanovniku u navedenim zemljama u 2003. i 2013. godini. Na početku razdoblja je vidljivo kako je najuspješnije rangirana Slovačka, dok slijedi Hrvatska, Bugarska, Srbija, Slovenija i Rumunjska kao posljednja iako Rumunjska od 2013. godine bilježi najveći gospodarski rast.

Kasnije dolazi do različitog omjera, gdje dolazi do smanjenja i promjena mjesta na grafikonu 7, pa tako Bugarska predvodi promatrani uzorak zemalja sa 155 € izravnih inozemnih ulaganja po stanovniku. Nakon toga slijedi Srbija (149 €), Rumunjska (140 €), Hrvatska (106 €), Slovačka (85 €) i na kraju poretka Slovenija u kojoj je došlo do velikog povlačenja investicija te je završila na -256 € izravnih inozemnih ulaganja po stanovniku.

Na temelju podataka vidljiv je značajan pad godišnjeg priljeva FDI-a po stanovniku u vremenskom razdoblju od 2003. do 2013. godine. Gotovo kod svih zemalja taj se iznos kroz deset promatranih godina smanjio, osim u Rumunjskoj koja jedina ima veći iznos priljeva FDI-a po stanovniku 2013. (140 €) nego što je to imala 2003. godine kada su iznosili 79 €.

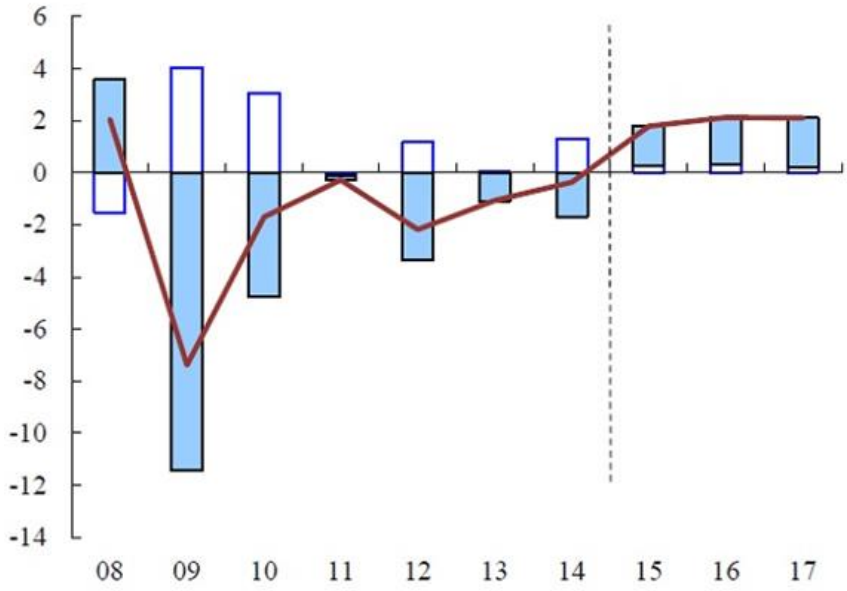
Grafikon 8: Prikaz prosječnog priljev FDI-a Hrvatske i odabranih zemalja od 2010.-2013.god.

Izvor: UNCTAD baza podataka, izračun autora

Na grafikonu 8 je prikazan prosječni priljev (mil. €) iz kojeg iščitavamo da je u promatranom razdoblju do 2013. godine najbolja Bugarska zatim slijede Slovenija, Hrvatska, Srbija.

Grafikon 9: Prikaz rasta BDP-a u RH za razdoblje od 2008.-2015., te predviđanja za 2015.-2017.

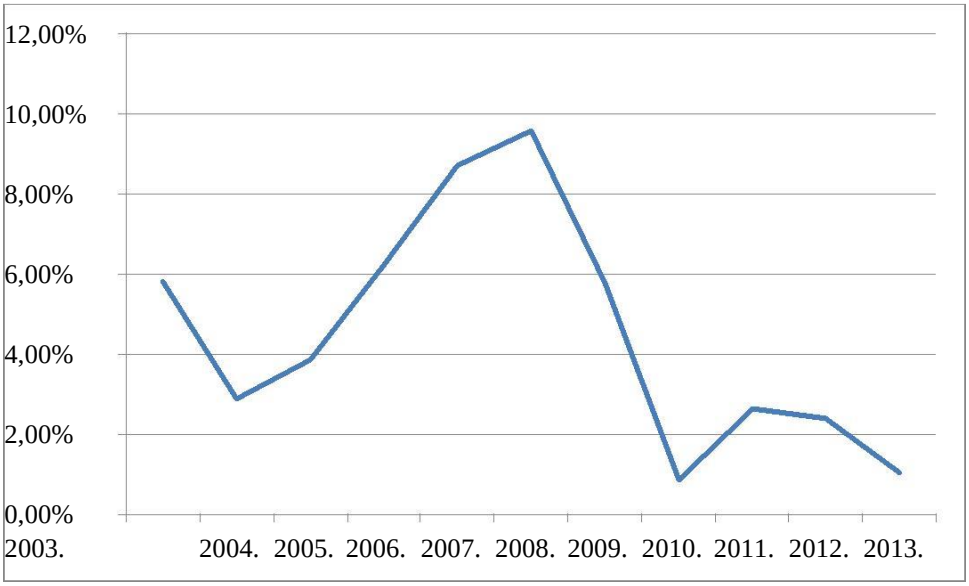

Izvor: Eurostat, cc.eurostat.eu

Hrvatsko gospodarstvo iz svega prikazanoga ima dosta posla, ali i prostora da se situacija promijeni i popravi. Također možemo kazati kako optimizam raste posljednjih šest mjeseci kada je došlo do rasta BDP-a i ostalih gospodarskih pokazatelja što je izvrsna vijest, jer je Hrvatska posljednjih 6 godina otkad je kriza došla utonula na samo dno.

Kretanje realnog BDP-a i izravnih inozemnih ulaganja upućuje na korelaciju dviju vremenskih serija. U razdoblju između 2004. i 2008. raste, zatim 2009. dolazi do opadanja, sve do 2013. kada dolazi do istovremenog pada.

Grafikon 10. Prikaz godišnjeg kretanja FDI-a kao postotka realnog BDP-a u RH

Izvor:UNCTAD,izvještaj.

Gledajući ulaganja na grafikonu 10 inozemna u Hrvatsku u obliku postotka realnog BDP-a opažamo da je došlo do rasta 2007. i 2008. godine kada je rast bio preko 9 %, uslijed dolaska krize i recesije dolazi do pada kada dotiče samo dno 2013. godine na samo 1 %. Prema rezultatima iz siječnja 2016.god, trendovi su pozitivni, te pokazuju da će doći do pozitivnih promjena što ukazuje konstantan rast BDP-a

4.3. Privlačnost Hrvatske za ulaganje

Hrvatska kako bi bila konkurentna za ulaganja mora omogućiti ulagačima stabilnost i sigurnost, što do sada nije bilo slučaj jer su korupcija i mito bili u porastu,a stabilnost je u posljednje vrijeme narušena s padom vlade.

Tablica 3: Prikaz rejtinga zemalja u okruženju prema agenciji Fitch Ratings za godinu 2016.

Zemlja	Rejting	Prospekt
Hrvatska	BB+	Stabilan
Bugarska	BBB	Stabilan
Slovačka	A	Stabilan
Slovenija	A-	Stabilan
Rumunjska	BB+	Stabilan
Srbija	BB-	Negativan

Izvor: Poslovni.hr

Agencija Fitch Ratings potvrdila je dugoročni kreditni rejting BB+ u domaćoj valuti, isto to je učinila i agencija Standard & Poor's.

U obrazloženju odluke Fitch navodi da rejting odražava ravnotežu između, s jedne strane, visokog javnog i vanjskog duga, velikog fiskalnog deficita i slabog rasta, a s druge strane, prilično povoljnih strukturnih značajki.[23]

Na osnovu prikazanog vidljivo je da je trenutačno rejting stabilan no također se mora reći kako zaostajemo za Slovenijom, Slovačkom i Bugarskom.

Kako bi se ubrzalo za rejtingom navednih zemalja potrebno je provesti reforme koje nije uspjela vlada u odlasku, a to su prvenstveno reforme pravosuđa i javne uprave, zatim, zdravstvenog i mirovinskog sustava, te smanjenje rastućeg javnog duga, ali i problematično visoke nezaposlenosti.

„Hrvatska se guši u prevelikoj administraciji i stvaranju redovnih rashoda i to se također treba smanjiti i regulirati, jer prevelika administracija priječi napredak prema modelu razvijenog gospodarstva. Hrvatska svoje probleme često prekriva s turističkom sezonom kojom se

[23] http://www.24sata.hr/news/fitch-zadrzao-bb-rejting-hrvatske-i-negativne-izglede-485179 (27.08.2016.)

ublažava loše stanje.

Nadalje, potencijalni investitori analiziraju veličinu (BDP zemlje domaćina) i kupovnu snagu (BDP po stanovniku) zemlje u koju ulažu te dinamiku razvoja tržišta (stopa rasta BDP-a). Hrvatska ima relativno malo tržište zbog čega je mnogim multinacionalnim kompanijama pogodnije otvarati pogone u susjednim zemljama odakle mogu opskrbljivati Hrvatsku i druga manja tržišta. Međutim, ulaskom u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine, Hrvatska može taj nedostatak uvelike kompenzirati zahvaljujući pristupu tržištu od 500 milijuna stanovnika u kojem nema carinskog ograničenja u međunarodnom prometu što bi trebalo dovesti do većih ulaganja u Hrvatsku.“[24]

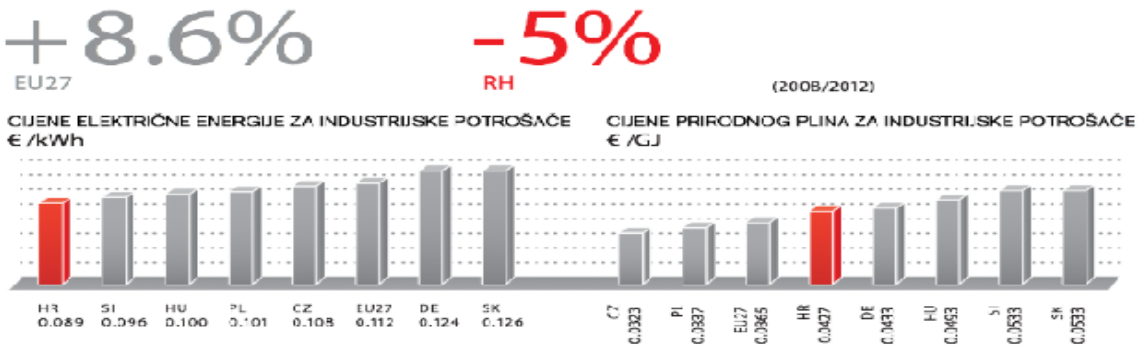
ZAŠTO INVESTIRATI U HRVATSKU?[25]

1. KONKURENTNI TROŠKOVI POSLOVANJA

   Dostupnost visoko kvalificirane radne snage koja jamči visoku produktivnost, a samim time i manje troškove.

HRVATSKA JE JEDNA OD SAMO PET ZEMALJA EU-A KOJA JE ZABILJEŽILA SMANJENJE TROŠKOVA RADA (2008.-2012.).[26]

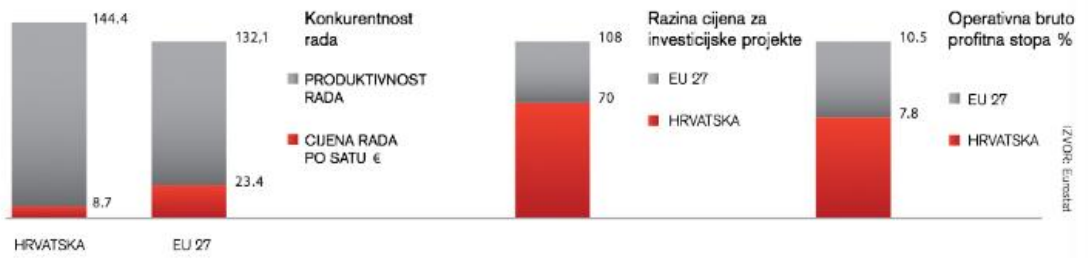
Slika 2. Prikaz cijene električne energije za industrijske potrošače €/kWh i cijene prirodnog plina €/GJ

Izvor:Eurostat

Slika 3. Konkurenost rada, razina cijena za investicijske projekte i operativna bruto profitna stopa %

[24] Alfirević, N., I. (2012.) Politike privlačenja stranih direktnih investicija u Hrvatskoj., str. 28.
[25] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/ (27.08.2016.)
[26] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/troskovna-konkurentnost/ (27.08.2016.)

Izvor: Eurostat

ERICSSON NIKOLA TESLA, NAJPROFITABILNIJA TVRTKA ERICSSON GRUPE U 2012

"Kvaliteta hrvatskih stručnjaka je već odavno prepoznata u svijetu. Znanje, inovativni duh, entuzijazam i težnja ka izvrsnosti u svim poslovnim procesima odlike su koje ih opisuju, a dio su i naših poslovnih aktivnosti i inicijativa. One obično počnu kao lokalne ideje, a postaju globalni proizvodi ili poslovni modeli."

Gordana Kovačević, direktorica, Ericsson Nikola Tesla (2007.)[27]

2. ATRAKTIVNA INVESTICIJSKA DESTINACIJA

„**Preko 15.000 stranih kompanija odabralo je Hrvatsku kao lokaciju za poslovanje**

- Poticaji do čak 60% troškova investicije
- Porezne olakšice za zadržanu dobit
- Strane tvrtke kontinuirano šire svoje poslovanje u Hrvatskoj „[28]

[27] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/troskovna-konkurentnost/ (27.08.2016.)
[28] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/atraktivna-investicijska-destinacija/ (27.08.2016.)

3. 0% (porez na dobit , nema carine za zemlje članice EU…)

„Hrvatska ima atraktivne porezne poticaje, ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja s brojnim zemljama, a ujedno je i dio jedinstvenog carinskog područja EU.

- 0% poreza na dobit do 10 godina
- Nema carine za zemlje članice EU
- Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja s čak 55 zemalja“[29]

4. LOKACIJA

Hrvatska ima iznimno povoljan geostrateški položaj te mnogim zemljama predstavlja „vrata“ ulaska na tržište EU.

- Najkraće tranzitno vrijeme prijevoza od Dalekog istoka do Srednje Europe (Rijeka, Pula, Zadar, Split, Šibenik, Ploče, Dubrovnik)
- Nekoliko najznačajnijih paneuropskih koridora prolaze teritorijem RH (VII, X, Vb, Vc)
- 4 riječne luke dio su plovnog puta Rajna-Majna- Dunav (Vukovar, Sisak, Slavonski Brod, Osijek)
- Pristup tržištu od 500 milijuna ljudi

[29] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/ (27.08.2016.)

„Naša tvrtka odabrala je upravo Sisak kao idealno mjesto za postizanje poslovnih ciljeva i svoje sjedište za tržište Europe. Uz povijesno uspješan sektor industrije i dostupnost srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanog tehničkog osoblja, Sisak je savršeno mjesto za uspješnu proizvodnju.” [30]

Matt D. Sertić, Applied Ceramics – Predsjednik

Slika 4. Prikaz zračne udaljenosti od glavnog grada Zagreba (prikazan u satima)

Izvor: Eurostat

5. TALENT

„Hrvatska ima učinkovitu, inovativnu, visoko kvalificiranu te višejezičnu radnu snagu s kojom uspjeh ne može izostati.

- Visoka kvaliteta obrazovanja – Sveučilište u Zagrebu uvršteno je među 500 najboljih sveučilišta prema ARWU 2012
- Broj patenata u Hrvatskoj je viši od prosjeka članica EU

[30] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/lokacija-2/

- Jeste li znali da su kravata, penkala, padobran i mp3 samo neki od izuma otkrivenih Hrvatskoj? „ [31]

6. INVESTICIJSKA KLIMA

Poslovno orijentirano okruženje koje potiče investicije i osigurava stabilnost.

- Atraktivni poticaji za investiranje
- Zajamčena repatrijacija kapitala i profita
- Snažna zaštita intelektualnog vlasništva

“Kad je Saint Jean grupa odlučila uložiti u Hrvatsku, znala je da može računati na kvalificiranu radnu snagu, ali i iznimno pogodno poslovno okruženje. Uvijek je lakše graditi na čvrstim temeljima, koji su ujedno i jedan od glavnih razloga zbog kojeg smo odlučili povećati naše aktivnosti u Slavonskom Brodu. Ovo proširenje, s novom i učinkovitom infrastrukturom čini pogon Saint Jean Industries u Slavonskom Brodu modernim i dovoljno velikim pogonom za dostizanje prodaje u vrijednosti od 30 milijuna eura godišnje.”[32]

Thomas Di Serio, predsjednik grupe Saint Jean Industries

7. AGENCIJA ZA INVESTICIJE I KONKURENTNOST

- Profesionalna i besplatna usluga investitorima
- Tim visoko motiviranih i iskusnih profesionalaca
- Pružanje svih potrebnih informacija i kompletne podrške prije i tijekom realizacije investicijskih projekata te pružanje post investicijske brige[33]

4.4. Sektori

1.Turizam

[31] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/talent/ (27.08.2016.)

[32] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/ (27.08.2016.)

[33] http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/agencija-za-investicije-i-konkurentnost/ (27.08.2016.)

„Turizam je strateški jedna od važnijih industrija u gospodarstvu Republike Hrvatske. S obzirom da je sektor turizma jedan od okosnica pokretanja investicijskog ciklusa u Republici Hrvatskoj, Vlada RH sukladno planu razvoja gospodarstva aktivno radi na izradi različitih modela aktivacije velikog broja neiskorištenih državnih objekata u funkciju turizma. Direktni poticaji i podrška Vlade RH za investiranje u sektor turizma, kao i činjenica da je Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja Europe koja je 2012. godini zabilježila povećanje broja turista i noćenja, predstavljaju kvalitetan okvir za daljnja ulaganja te svrstavaju Hrvatsku u top ili atraktivnu i konkurentnu investicijsku destinaciju na Mediteranu.“[34]

2. ICT

- „Hrvatska je izvrsno mjesto za investitore koji žele proširili svoje poslovanje u središnjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi. S populacijom od samo 4,4 milijuna hrvatski tržišni potencijal je relativno mali u globalnim okvirima, ali hrvatski potrošači i poduzeća već su dokazali da imaju sposobnost vrlo brze apsorpcije novih tehnologija. U tom smislu Hrvatska može poslužiti kao idealno pilot-tržište za razvoj i primjenu novih tehnologija u području razvoja softvera.

- Hrvatska uz najveću stopu produktivnosti u regiji koja iznad stope produktivnosti prosjeka zemalja EU27 (Eurostat), investitorima nudi i inovativnu, kreativnu, obrazovanu, fleksibilnu i visoko motiviranu radnu snagu. Punopravno članstvo Hrvatske u Europskoj uniji (2013.), investitorima će omogućiti pristup na tržište od gotovo 500 milijuna ljudi.

- Neke od tvrtski koje su prepoznale kvalitativne prednosti Hrvatske: SIEMENS, Ericsson, IBM, SAP, Microsoft, ENVOX.“[35]

3. AUTOMOBILSKA INDUSTRIJA

[34] http://www.aik-invest.hr/sektori/ (27.08.2016.)

[35] http://www.aik-invest.hr/sektori/ (27.08.2016.)

Na hrvatskom tržištu prisutne su i kompanije koje su se uspješno integrirale u sustav dobavljača rezervnih dijelova za vrhunske svjetske proizvođače automobila (PSA, GM, Fiat, BMW, Audi, Ford, Renault, Toyota, Volvo, i sl.).[36]

4. PREHRAMBENA INDUSTRIJA

Prehrambena industrija je privukla značajne strane investicije te su mnoge međunarodne tvrtke prisutne i uspješno posluju u Hrvatskoj poput Meggle, Axereal, Coca-Cola, Lactalis i drugih. Najprofitabilnije djelatnosti u ovom sektoru su proizvodnja i prerada mlijeka i sira, proizvodnja piva, prerada čaja i kave te proizvodnja bezalkoholnih pića, a jedna od važnih grana hrvatske prehrambene industrije je i konditorska industrija. [37]

Možemo navesti još neke sektore koji su zanimljivi za ulagače, a to su: farmaceutska industrija, logistika, metalna industrija i prerađivačka industrija.

4.5. Analiza posljednjih izravnih ulaganja u RH (komparacija ovogodišnjeg tromjesečja 2016. u odnosu na 2015.)

„U analizi izravnih ulaganja podsjećaju da je prošla godina godina bila obilježena s dvije transakcije koje su značajno utjecale na iznos izravnih ulaganja u Hrvatsku.Izravna strana ulaganja u Hrvatsku u prvom ovogodišnjem tromjesečju 2016.god iznosila su 503 milijuna eura, što je za 107,4 milijuna ili 27,1 posto više nego u istom lanjskom razdoblju, pokazuju preliminarni podaci Hrvatske narodne banke (HNB). U prva tri mjeseca ove godine najviše izravnih stranih ulaganja došlo je iz Austrije – 184 milijuna eura, što čini udjel u ukupnim ulaganjima od 36,5 posto.

Slijede ulaganja iz Luksemburga u visini od 139 milijuna eura, što čini udio od 27,6 posto, dok su ulaganja iz Njemačke dosegnula 49,3 milijuna eura i udjel od gotovo 10 posto.

Prema revidiranim podacima, u razdoblju od 1993. do kraja prvog tromjesečja 2016. Hrvatska je zabilježila 29,6 milijardi eura vrijednosti izravnih stranih ulaganja. Navodi se i da su u tom razdoblju najveće vrijednosti izravnih stranih ulaganja u Hrvatsku proizišle iz sektora financijskog posredovanja (preko 25%).

[36] http://www.aik-invest.hr/sektori/ (27.08.2016.)

[37] http://www.aik-invest.hr/sektori/ (27.08.2016.)

Slijede ulaganja u djelatnosti trgovine (16,3 posto) te u poslovanju i vlasničkom ulaganju u nekretnine (13,4 posto), dok su izostale značajnije investicije u sektoru razmjenjivih dobara, zaključuju analitičari RBA.“[38]

[38] http://www.poslovni.hr/hrvatska/oporavak-stranih-ulaganja-zabiljezen-rast-od-271-posto-315415 (12.08.2016.)

5. ZAKLJUČAK

Gospodarstvo u koje se ne ulaže i ne postoji stabilnost ekonomije i ekonomskih kretanja, neće biti pogodno tlo za inozemne investicije, to je gospodarstvo koje ne raste niti se razvija, a takvo gospodarstvo je bila Hrvatska posljednjih 6 godina od dolaska krize i recesije pa sve do oporavka ove godine te dostizanjem 2,7 % rasta BDP-a.

U vidu definiranja utjecaja inozemnih ulaganja istražili smo i definirali da su najvažniji faktori utjecaja; stabilnost, sigurnost i administracija neke države a to možemo prenijeti i na Republiku Hrvatsku. Hrvatska je zemlja koja je devedesetih godina prošlog stoljeća prešla iz socijalizma u kapitalizam te je ušla u proces tranzicije. Inozemna ulaganja u takvom okruženju imaju veliki utjecaj, postaju generator promjena u novonastalim tržištima koja nisu navikla na takav proces. Proteklih 25 godina otkad postoji tržište u Hrvatskoj, Hrvatska je ostvarila preko 25 milijardi eura inozemnih ulaganja, no kriza i recesija je poremetila i veći iznos koji je mogao biti. Danas Hrvatska polako ali sigurno povećava svoj BDP-a te su svi ostali čimbenici također pozitivni što nam daje neku nadu u bolju budućnost. Široka je lepeza mogućnosti napretka gospodarstva RH. Gotovo je nemoguće da tako mala zemlja s velikom brojem obrazovanih ljudi, uz idealan geografski položaj i broj iskoristivih prirodnih resursa ne može naći izlazak iz krize koja je drma niz godina, kako gospodarski tako i društveno. S ekonomskog stajališta mislim da nam hitno treba regulacija uvoza i izvoza na našem tržištu. Imamo ogroman prostor za napredak u poljoprivrednom sektoru koji je izuzetno zapostavljen. Izvlačenjem, ali preciznim i pametnim izvlačanjem sredstava iz EU fondova i poticanjem na nivou države onih djelatnosti koje su nam deficitarne,možemo ostvariri napedak, planski, ali ne stihijski. Sa socijalnog aspekta, mislim da nam hitno trebaju reforme u javnom sektoru. Velika se količina novca izdvaja za razne udruge, agencije, društva, klubove koje žive na teret države. Najbolji primjer pozitivnog pomaka prema naprijed je Ministarstvo kulture koje je svojom odgovornošću i savjesnim izvršavanjem uvelo reda u svoj proračun. Naše unutranje uređenje itekako će privući ozbiljne strane ulagače koji traže visok stupanj stabilnosti.

LITERATURA

1.Agencija za investicije i konkurentnost –AIK (2013.) *Zašto Hrvatska: lokacije za ulaganje* [online]. Zagreb: AIK. Dostupno na: http://www.aik-invest.hr/zasto-hrvatska/lokacije-za-ulaganje/ (27.08.2016.)

2. Alfirević, N., I. (2012.) Politike privlačenja stranih direktnih investicija u Hrvatskoj. Diplomski rad. Split: Ekonomski fakultet

3. Babić, A., Pufnik, A. i Stučka, T. (2001.). Teorija i stvarnost inozemnih izravnih ulaganja u svijetu i u tranzicijskim zemljama s posebnim osvrtom na Hrvatsku, Zagreb: HNB, Dostupno na: http://www.hnb.hr/publikac/pregledi/p-009.htm [15.8.2015.]

4. Biljan-August, Pivac, S., Štambuk, A.(2009): Uporaba statistike u ekonomiji, 2., Rijeka

5. Jovančević, R., (2002), Dimenzije inozemnih direktnih ulaganja u suvremenom svijetu, Znanstveni rad, Ekonomski pregled, Vol.53 No.5-6. 2002. Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/28350 [13.8.2015.]

6. Lovrinčević, Ž., Buturac, G. i Marić, Z. (2004.) Priljev inozemnog kapitala-utjecaj na domaće investicije i strukturu robne razmjene, Ekonomski pregled, 55 (11-12), str. 894-934.

7. Matić, B. (2004.) Međunarodno poslovanje, Zagreb: Sinergija, str. 221.

8. Ridgeway, A., Definition of foreign direct investment (FDI) terms, Organisation for Economic Co-operation and Development, (2004), OECD, 3rd ed. (Paris). Dostupno na: https://www.imf.org/External/NP/sta/bop/pdf/diteg20.pdf

9. Rozga, A. (2009): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet, Split

10. Sisek, B. (2005.) Strane izravne investicije u Hrvatskoj-uzroci neuspjeha. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu str.92

Internet stranice:

www.hnb.hr, preuzeto sa stranice na dan 10.08. 2016.godine

www.poslovni.hr, preuzeto sa stranice na dan 12.08.2016.godine

www.eurostat.eu, preuzeto sa stranice na dan 09.08.2016.godine

www.24sata.hr, preuzeto sa stranice na dan 27.08.2016.godine

http://www.aik-invest.hr/, preuzeto sa stranice na dan 27.08.2016.godine

http://www.unizd.hr/, preuzeto sa stranice na dan 26.08.2016. godine

PRILOZI

1. Slika 1: Prikaz inozemnih ulaganja u RH od 1993.-2014.godine

2. Slika 2. Prikaz cijene električne energije za industrijske potrošače €/kWh i cijene prirodnog plina €/GJ

3. Slika 3. Konkurenost rada, razina cijena za investicijske projekte i operativna bruto profitna stopa %

1. Tablica 1: Prikaz ulaganja u RH prema podrijetlu novca (2014.-2015.god.)

2. Tablica 2: Prikaz investiranja po djelatnosim za razdoblje od 1993.-2015.god.

3. Tablica 3: Prikaz rejtinga zemalja u okruženju prema agenciji Fitch Ratings za godinu 2016.

1. Grafikon 1: Prikaz visine ulaganja u Hrvatsku u mil.€ od 2003.-2012.god.

2. Grafikon 2: Prikaz BDP-a za razdoblje 2003.-2013.god.

3. Grafikon 3: Prikaz BDP-a per capita za razdoblje 2003.-2013.god.

4. Grafikon 4: Mjesečni trošak rada u 2015. godini izražen u mil.€

5. Grafikon 5: Prikaz rasta BDP-a usporedno s odabranim zemljama za godinu 2015.

6. Grafikon 6:Prikaz kretanja indeksa atraktivnosti u razdoblju od 2010-2015.u odabranim zemljama

7. Grafikon 7: Prikaz godišnjeg priljeva FDI-a per capita u odabranim zemljama izražen u €

8. Grafikon 8: Prikaz prosječnog priljev FDI-a Hrvatske i odabranih zemalja od

2010.-2013.god.

9. Grafikon 9: Prikaz rasta BDP-a u RH za razdoblje od 2008.-2015., te predviđanja za 2015.-2017.

10. Grafikon 10. Prikaz godišnjeg kretanja FDI-a kao postotka realnog BDP-a u RH

SAŽETAK

Cilj ovog rada je bio pomoću odabranih statističkih metoda utvrditi trend kretanja i strukturu inozemnih ulaganja u RH. Statistika je znanstvena disciplina koja proučava metode prikupljanja, sređivanja, analize i tumačenja podataka. Ulaganja se definiraju kao glavni ciljevi svake države, odnosno njezinog gospodarskog plana. U vidu definiranja utjecaja inozemnih ulaganja istražili smo i definirali da su najvažniji faktori utjecaja; stabilnost, sigurnost i administracija neke države a to možemo prenijeti i na Republiku Hrvatsku. Hrvatska kako bi bila konkurentna za ulaganja mora omogućiti ulagačima stabilnost i sigurnost, što do sada nije bilo slučaj, ali se nadamo pozitivno pomaku koji se i zabilježio u siječnju 2016.godine. Proteklih 25 godina otkad postoji tržište u Hrvatskoj, Hrvatska je ostvarila preko 25 milijardi eura inozemnih ulaganja, no kriza i recesija je poremetila i veći iznos koji je mogao biti.

Ključne riječi: inozemna ulaganja, analiza, statistika

SUMMARY

The aim of this study was to determinate the trend and structure of foreign investments in Republic of Croatia by using a statistical methods. Statistics is the scientific discipline that studies the methods of collection, processing, analysis and interpretation of data. Investments are definined as the main objectives of each country, and its economic plan. In view of defining the impact of foreign investment we've explored and defined that the most important factors od influence; stability, security and administration of a country and that we can move up to the Republic of Croatia. Croatia to be competitive for investment should allow investors the stability and security that has not been the case, but we hope to the positive change which is recorded in January 2016. The pat 25 years since there is a market in Croatia, country has made over 25 billion € in foreign investment, but the economic crisis and recession is disrupted and greater amount that may be.

Keywords: foreign investments, analysis, statistics